

tre over tre

- studentboliger i tre i Bergen

masteroppgave i arkitektur vår 2014
I **forarbeid** | Anita Hagen

-
-
-
-

TRE OVER TRE

KANDIDAT Anita Hagen
VEILEDER Finn Hakonsen

ved NTNU våren 2014

Innholdsfortegnelse

Innledende

- s.04 Oppgaven
- s.05 Tre i Norge
- s.06 Samfunnsrelevans
- s.07 Problemstilling
- s.08 Begrepsavklaring

Sted

- s.11 Bergens historie med tre
- s.13 Hvorfor Bergen?
- s.14 Stedet

Program

- s.19 Program

Metode I prosess

- s.21 Metode
- s.23 Framdriftsplan

Materiale

- s.26 Forslag

Kildehenvisning

- s.28 Litteratur, bilder og personer

Oppgaven

“Marken 40”

– studentboliger i tre i Bergen

Tre i Norge

Tre som materiale står sterkt i Norge. Vi er et land med stor tilgang på skog og dette ser vi i byggeskikken vår. Tre og trelast har vært vårt viktigste konstruksjonsmateriale historisk sett.

Vi har en tradisjon for å bygge bolig i tre. For mange er hjemmet et hus i tre og mange har derfor et forhold til materialet. Tre fører naturen inn i arkitekturen og hevdes å være miljøvennlig sammenlignet med andre materialer.

Samfunnsrelevans, prosjektet “Tre og by”

Innovasjon Norge ønsker gjennom Trebasert Innovasjonsprogram å stimulere til økt bruk av tre i Norge. Gjennom en sterk urbanisering og fokus på en mer klimavennlig byggenæring ønskes det gjennom en ny satsning, Tre og by, å øke kjennskapen til bruk av tre som byggemateriale i bygg i urbane strøk. NAL og Treteknisk samarbeider nå om denne satsningen som skal foregå over en periode på 2 år.

Prosjektet har som mål å bidra til å fremme mulighetsområdene for økt bruk av tre innen urbant byggeri; dette være seg fleretasjes bygg, boligblokker, næringsbygg, offentlige bygg som studentboliger, eldreboliger og skoler samt synliggjøring av tre som et reelt alternativ til andre materialer.

Videre skal prosjektet bidra til innovativ leverandørutvikling i bruk av tre, også i et industrielt perspektiv med stor grad av repeterbarhet, samt å utvikle miljømessige og økonomisk konkurransedyktige løsninger for bruk av tre i byområder.

Det pågår i dag flere lignende prosjekter; Tre i samferdsel, Agder Wood, TREbyen Trondheim, Tid for tre (Bergen), Wood be Better, Framtidens bygg og FutureBuilt for å nevne noen. NAL og Treteknisk samarbeider allerede med disse prosjektene på en del områder, og en forlengelse og utvidelse av dette samarbeidet vil være naturlig gjennom det nye prosjektet Tre og by.

L. Kaasine (2013)

Problemstilling

Som satsningen “Tre og by” viser er det viktig for samfunnet vårt å bygge i tre. Prosjektets visjon om å stimulere til økt bruk av tre i Norge er en visjon jeg er enig i. Inspirert av deres satsning ønsker jeg å lage en oppgave som viser et forslag til et trebygg i urbane omgivelser. Oppgaven min vil undersøke:

Hvordan utforme et fleretasjers boligbygg i tre i byen?

Bygget vil stå i en urban setting og være av urban størrelse. Med urban størrelse legger jeg prosjektet “Tre og by” sin definisjon til grunn; fleretasjers bygg, boligblokker, næringsbygg, offentlige bygg som studentboliger, eldreboliger og skoler.

Begrepsavklaring

Hva mener jeg er en god bolig?

Hvorfor mener jeg at en bolig i tre er en god bolig?

Jeg ønsker å skape gode boliger. Men hva er en god bolig? For meg er en god bolig et sted for opplevelser og avkobling, et sted for fest og liv, og et sted for stillhet og ro. Jeg vil prøve å skape rom for å leve hele livet i en bolig. En god bolig er også et sted med harmoni. Harmoni mellom materialer på gulv, vegger og tak og harmoni mellom ute og inne. Det er viktig for meg å trekke lyset inn i boligen, å kunne sitte ved frokostbordet mens det er opplyst av morgensolen, og kanskje samtidig tittle ut på verden utenfor. Se livet gå forbi mens man slapper av med en kaffekopp. Kanskje veksler man noen ord med sine nære om akkurat det, at livet går forbi utenfor kjøkkenvinduet vårt. For meg er en god bolig et samspill mellom materialer, lysforhold og romlige opplevelser. Jeg vil prøve å lage plass til de daglige ritualene vi gjør, men også skape rom for hobbyer eller å samle familie og venner.

En god bolig er et sted hvor man føler seg hjemme. Hjemme, med og uten sine nærmeste rundt seg. Et sted å le med gode venner rundt middagsbordet, et hjem hvor man kan dele gode opplevelser.

-
-
-
-

Bergen

Bergens historie med tre

Bryggen

Bryggen er navnet på den gamle hanseatiske bebyggelsen som ligger midt i Bergen sentrum. Bergen ble grunnlagt på 1000 tallet. Bryggen består av en husrekke som har gavlveggen vendt mot sjøen. Husrekkene er parallelle og står vinkelrett på kaien. De har en eller to sider mot en gårdspassasje. Strukturen har vært slik siden middelalderen. Husene rommet både boliger, kontorer og lagerrom for tørrfisk.

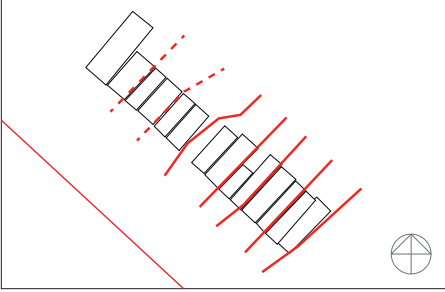
Bryggen var det sentrale knutepunktet for den hanseatiske handelsvirksomheten i Norge og i tidsrommet 1360 til 1754 holdt Det tyske kontor til her. Idag består bryggen av 61 fredete bygninger og er på UNESCOs liste over verdens kulturarv. Bryggen er populær blant turister og er Norges tredje største turistattraksjon.

Trebyen Bergen

Bergen har en historie med trebebyggelse. Et karakteristisk område for Bergen er Marken. Marken ligger også midt i sentrumskjernen og er kjent som et trebebygd strøk allerede fra 1500 tallet. Marken består av bygårder og trehus bundet sammen med brosteinsbelagte gater. Dette gamle trehusstrøket ble bestemt revet i 1964 av bystyret i Bergen. Men etter en lang rekke protester og debatter ble dette opphevet i 1974. Idag er Marken et karakteristisk sted med boliger, caféer og butikker.

Tre i urban setting idag

Idag er det flere områder i Bergen sentrum med trehusbebyggelse som Sandviken, Bryggen, Marken og Fjellsiden. Dette er for det meste boligområder. Bygg av urban størrelse er ikke like utbredt. Det skal bygges et boligbygg, "Treet", på 14 etasjer i Damsgårdsundet. Dette vil nok bli verdens høyeste trehus og setter Bergen på kartet som en by med historisk og nyskapende tilknytning til materialet tre.

1:10 000

Hvorfor har jeg valgt Bergen som sted?

Bryggen er en viktig del av Bergens identitet. Bryggen er bygd av tre og dette materialet er også sterkt forbundet med byen Bergens uttrykk. I dag er tre nesten borte fra bybildet. Jeg synes det er interessant å føre dette tradisjonsrike materialet inn i bybildet igjen.

Bergen er Norges nest største by og Norges mest urbane by. Det er også min hjemby og jeg har mange minner derfra. Minner er noe jeg tror kan være en bidragsyter i å skape arkitektur. Jeg kjenner byen godt fra min oppvekst og har et eget forhold til byen.

Bergen har og et behov for å få flere beboere inn i sentrumskjernen for å kunne beholde sitt byliv.

Stedet

Etter gjennomgang av prosjektet “Left Overs” fra 2004 hadde jeg fem aktuelle tomter. Kriteriene jeg brukte for å plukke ut tomten var at tomten skulle ha en viss størrelse, ha omkringliggende bygg over tre etasjer, og ikke ligge ved en for trafikkert vei. Tomten skulle også ha urbane omgivelser. De aktuelle tomten var Nygårdsgaten 95, Strømgaten 1/Marken 40, Jonsvollkvartalet, Tollbodallmenningen og Lars Hillesgate 25.

Etter å ha vært på befarings til de aktuelle tomten valgte jeg “Marken 40”. Tomten er en hjørnetomt mot sørvest, og med avstand til byggene rundt, spesielt bebyggelsen i sørvest, så solforholdene er gode. Omgivelsene rundt tomten varierer med en blanding av offentlige rom, park og bebyggelse. Bebyggelsen rundt tomten er fra to til fire etasjer høy og den nærmeste parken er ved Lille Lungegårdsvannet. Tomten ligger svært urbant til, midt i hjertet av Bergen.

Stedet har små høydeforskjeller. Tomten vender mot en trafikkert vei i sør og en trafikkert vei et kvartal unna i vest. Nærmeste gate i vest er Marken, som er en gågate. Det er en innkjørsel til tomten i øst og dette er ikke en gjennomgangsvei. Det er kort vei til turmuligheter på Fløien, og Ulriken er synlig i sørøst. Tomten er omkranset av lindetrær i sør og vest.

Det er to eksisterende bygg på tomten. En liten bruktbokhandel på 15 m² og en garasje/anneks oppført i 2005 som blir brukt til lagring for Design- og Kunsthøgskolen i Bergen. Dette bygget er på 87m². Tomten hører under Strømgaten 1 som er et bygg fra 1876 hvor Design- og Kunsthøgskolen i Bergen holder til idag. Eier av tomten er Entra Eiendom som er eid av den norske stat.

Gågate

Pinsemenigheten

Kunsthøyskolen i Berge

Kaigaten

Park

Lille Lungegårdsvannet

Hovedbiblioteket

St. Jørgen's hospital

Kong Oscars gate

Kjupstøyskolen i Bergen

Marken

Parkering

Strømgaten

Bergen tobestasjon

bybanestopp

Norneseter kloster

Bergen bystasjon

Program

Det er et behov for studentboliger i Bergen. Det er også et behov for sentrale boliger og tomten ligger godt plassert i forhold til infrastruktur.

Oppgaven vil vise et forslag til studentboliger i tre i by. Selve romprogrammet til boligbygget er noe jeg kommer til å definere nærmere underveis i min diplomoppgave. Å definere antall boliger på tomten vil også være en del av oppgaven min.

Tomten har en grunnflate på 1016 m².

Metode

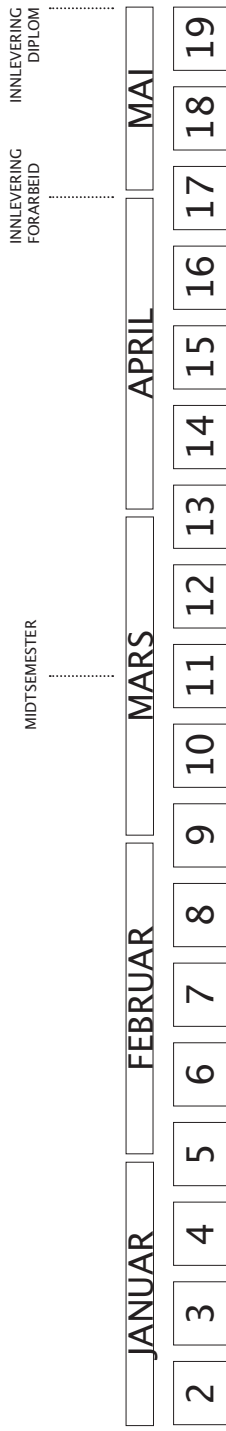
Prosjektet mitt vil utvikles gjennom tegning og modeller. Dette i en prosess hvor ulike kunnskaper tilegnes og initieres.

Jeg vil ha jevnlig refleksjonsgrupper med andre medstudenter som med bolig som diplomoppgave for å diskutere tanker rundt dette.

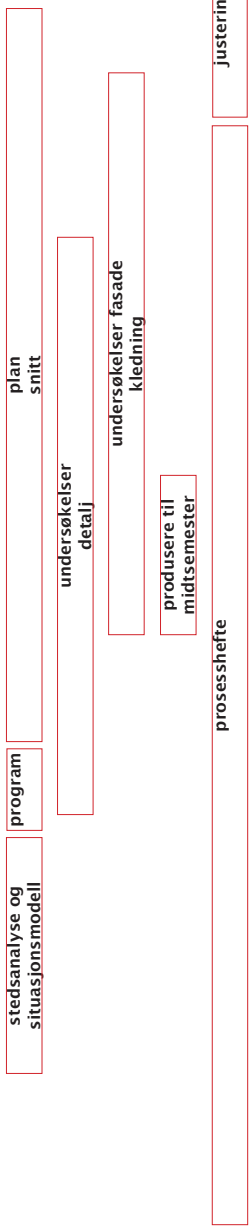
Prosjektet "Tre og by" har jeg etablert kontakt med under arbeidet med dette forarbeidet og kommer til å fortsette å ha kontakt med de underveis i prosessen for å få innspill og veiledning.

Jeg vil også gjøre case studies av andre trebygg av urban størrelse for å undersøke problemstillingen.

.....
 diplomgjennomganger
 uke 3

Forslag til innlevert materiale

Jeg ser på min diplom som en undersøkelse og prosess. Hva jeg da kommer til å ha som materiale fra denne prosessen kommer til å bli mer klart iløpet av vårsemesteret.

Hefter

- Forarbeide
- Prosesshefte

Tegninger

- Situasjonsplan
- Planer
- Snitt
- Fasader
- Detaljer

Modeller

Kildehenvisninger

Bøker

- Edvardsen I. K. og Ramstad T.** (2009) Trehus Håndbok 53 2010. 9.utg SINTEF byggforsk 2010
- Godal B. J** (2012) Tekking og kledning med emne frå skog og mark. Frå den eldre materialforståinga. Trondheim: Akademika Forlag
- Hakonsen F. og Larsen E. K** (2008) **Kledd i tre. Tre som fasademateriale.** Oslo: Gaidaros Forlag AS
- Tronstad S.** (2013) Tre og fuktighet (Teknisk håndbok 2).

Hefter

- Vabø A-K. og Fuglseth B. B.** (2004) Left Overs. Utgitt: Senter for Byøkologi, www.byokologi.no

URL

- <http://www.arkitektur.no/om-tre-og-by>. Forfatter: Line Kaasine.
Hentet:
- <http://www.arkitektur.no/tre-og-by>
Hentet: 28.09.2013
- <http://no.wikipedia.org/wiki/Hygroskopisk>
Hentet: 05.10.2013
- <http://www.ssb.no/a/aarbok/tab/tab-026.html>.
Hentet 11.11.2013.
- <http://www.norgesverdensarv.no/bryggen-i-bergen.134755no.html>. Hentet 11.11.2013
- <http://www.trefokus.no/fullstory.aspx?m=1121>
- <http://www.statkart.no/>
Hentet 27.11.2013
- <http://www.entra.no/no/Om-Entra/>
Hentet 27.11.2013
- <http://www.khib.no/norsk/>
Hentet 27.11.2013
- [http://no.wikipedia.org/wiki/Marken_\(Bergen\)](http://no.wikipedia.org/wiki/Marken_(Bergen))
Hentet 27.11.2013
- <http://www.bergenbyarkiv.no/bergenbyleksikon/arkiv/1424678?s=Marken>
Hentet 27.11.2013
- <http://treetsameie.no/#!>
Hentet 27.11.2013

Bildemateriale

- s. 10 kart fra naturarv.no
- s. 12 Bryggen fra 1889, bilde fra <http://www.arkivverket.no>
- s. 01, 04, 20, 22 og forside egne foto

Personer

- Finn Hakonsen, Hovedveileder
Line Kaasine, "Tre og by"
Ingsrid Bekken, Bergen kommune

